

v nestandardních, riskantních situacích a při nejasných, vzdálených cílech, komplikovaných vztazích mezi potřebami, očekáváním, odměnami, zvláštními aspiracemi v kolektivech podniků ap.

Ing. Petr Kunst, CSc.

Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

ÚV KSSS přijalo usnesení „O zvýšení úlohy marxisticko-leninské sociologie při řešení základních sociálních problémů sovětské společnosti“*)

V usnesení je zdůrazněno, že k realizaci hlavních úkolů vytyčených v dokumentech XXVII. sjezdu strany a následujících zasedání ÚV KSSS v souvislosti s revoluční přestavbou, radikální ekonomickou reformou, s prosazením aktivní sociální politiky, všestranné demokratizace společnosti, s obnovením její duchovně mravní sféry je třeba posílit úlohu marxisticko-leninské sociologie při vědeckém zabezpečení přestavby, při řešení hlavních teoretických i politických problémů socialismu, při formování sociálně politického myšlení širokých mas pracujících. To vše klade kvalitativně nové požadavky na rozvoj sociologie jako vědy, na využití výsledků sociologických výzkumů v řízení společenského dění.

ÚV KSSS soudí, že současný stav sociologie neodpovídá potřebám společnosti. Sociologie dosud nezaujímá odpovídající místo v tvořivém rozvoji marxisticko-leninského poznání společnosti, ve formování vědeckého světového názoru pracujících, při uskutečňování sociální politiky KSSS.

Úkolem je pozdvihnout marxisticko-leninskou sociologii na kvalitativně novou úroveň rozvoje, podstatně zvýšit teoretickou, metodologickou a metodickou úroveň vědeckých prací a zlepšit jejich využití v řízení a prognózování společenských procesů, při prohlubování demokratizace a glasnosti; uskutečnit řadu opatření zaměřených k zabezpečení komplexnosti a efektivity sociologických výzkumů, k vybudování sítě sociologických ústavů a center, ke zvýšení úlohy služeb sociálního rozvoje na závodech a v organizacích, k podstatnému rozšíření informační základny sociologie, k rozšíření ediční činnosti a zvýšení kvality sociologické literatury, ke zlepšení technického a finančního zabezpečení vědeckých prací.

Úsilí kolektivů sociologických pracovišť se musí soustředit na výzkum nejaktuálnějších a nejsložitějších problémů rozvoje sovětské společnosti. Jsou určeny základní směry sociologických výzkumů.

Akademie věd SSSR musí zabezpečit postupné vytváření systému vědeckých pracovišť sociologického zaměření — podle potřeb a kádrových možností. Institut sociologických výzkumů AV SSSR se přemění na Institut sociologie AV SSSR. Bude se zabývat základními teoretickými metodologickými a metodickými problémy sociologie, koordinací mezinárodních, všesvazových a mezioblastních sociologických výzkumů. Ministerstvo školství SSSR musí zajistit rozvoj sítě vědeckovýzkumných sociologických laboratoří ve školních zařízeních, a to na principech chozrasčotu.

Vzhledem k potřebám vyplývajícím ze zákona SSSR o státním podniku, o prioritě sociálního rozvoje pracovních kolektivů je nutné podstatně zlepšit sociologickou práci v odvětvích národního hospodářství i na závodech, rozšířit služby sociálního rozvoje při studiu motivace pracovní činnosti, hodnotových orientací a zájmů různých skupin pracujících, při rozvíjení socialistické demokracie a realizaci principů sociální spravedlnosti, pracovní a společensko-politické aktivity.

*) Přetištěno z Pravdy ze 12. 6. 1988, s. 1—2.

Plánují se opatření ke zlepšení výuky a zvyšování kvalifikace sociologie. Ministerstva a další orgány SSSR, rady ministrů svazových republik jsou povinny stanovit potřebu sociologických kádrů na období do roku 2000. Předpokládá se, že ještě v této pětiletce budou otevřeny sociologické fakulty nebo katedry na největších vysokých školách v zemi. Vytvoří se základy sociologické specializace a částečně se upraví ostatní specializace na vysokých školách.

Za účelem zlepšení kvalitativní struktury sociologických kádrů budou Státní komise pro vědu a techniku SSSR, AV SSSR, Ministerstvo školství SSSR a ostatní zainteresovaná ministerstva a úřady při přípravě ročních plánů zvyšovat počty aspirantů a doktorantů pro oblast sociologie. Je nutné rozšířit možnosti rekvalifikace kádrů na speciálních fakultách sociologie na nejdůležitějších vysokých školách a organizovat výuku sociologie, sociální psychologie, řízení sociálních procesů pro vedoucí pracovníky a specialisty v odvětvových a meziodvětvových institutech.

Pro zlepšení sociální orientace kádrů je nutno zavést do systému politického a ekonomického vzdělávání pracujících výuku sociologie a sociální psychologie, zřizovat sociologické fakulty na univerzitách marxismu-leninismu.

V procesu prohlubování demokratizace sovětské společnosti, rozvoje glasnosti, tvořivé iniciativy a sociálně politické aktivity mas má zvláště velký význam analýza a využití veřejného mínění. Je třeba zabezpečit zlepšení výzkumu veřejného mínění především cestou rozvoje a zvýšení efektivnosti práce Všesvazového centra výzkumu veřejného mínění o sociálně ekonomických otázkách při ÚRO a Ministerstvu práce SSSR, Centra výzkumu veřejného mínění Institutu sociologie AV SSSR, sociologických oddělení Akademie společenských věd při ÚV KSSS, vysokých škol, ministerstev a dalších orgánů.

Státní statistický úřad SSSR, společně s příslušnými ministerstvy a dalšími orgány, bude postupně formovat systém výzkumu veřejného mínění o nejdůležitějších otázkách vnitřního a mezinárodního života.

Pro zvýšení informovanosti obyvatelstva o základních otázkách sociálního rozvoje a pro zlepšení statistické základny sociologie se plánuje: rozšíření publicity statistických materiálů sociálního charakteru, systematické periodické publikace aktuálních statistických materiálů a přehledů, pravidelné informování široké veřejnosti o otázkách morální statistiky.

V usnesení je poukázáno na nutnost zesílit propagaci sociologických znalostí. Přípravuje se podstatné rozšíření ediční činnosti v oblasti vědecké, metodické a populární sociologické literatury. Budou zpracovány a vydány učebnice marxisticko-leninské sociologie a konkrétních sociologických disciplín pro studenty, závodní sociology atd.

Jsou přijata opatření pro materiální zabezpečení rozvoje sociologie. Státní výbor pro zásobování SSSR, Státní výbor pro výpočetní techniku a informatiku SSSR, AV SSSR, Ministerstvo školství SSSR, sověty ministrů svazových republik musí v souladu s tímto usnesením vyčlenit příslušné materiálně technické prostředky.

ÚV komunistických stran svazových republik, krajské, oblastní, městské a okresní výbory strany mají za úkol zesílit organizátorskou a ideově politickou práci v souvislosti s rozvojem sociologie a výzkumu veřejného mínění, provádět stálou kontrolu práce sociologických oddělení. Stranické výbory musí vycházet z toho, že výsledky sociologických výzkumů mají aktivně napomáhat zdokonalování stylu, forem i metod stranického řízení.

V usnesení je zdůrazněno, že opatření ke zvýšení úlohy sociologie při řešení klíčových sociálních problémů sovětské společnosti musí napomáhat aktivizaci procesu přestavby, plněji odhalit tvůrčí kapacitu sovětských lidí.